

PRODUCENTENSPECIAL
SECTOR IN BEWEGING

VROUW&MEDIA: *START
FIXING THE SYSTEM*

HECHT TEAMWORK
BIJ **GRINTA MEDIA**

JET DE RANITZ
WIL "MEER PUBLIEKE
WAARDE REALISEREN"

In deze serie interviewt contentstrateeg Ellen Danhof toonaangevende mediabestuurders.

Het spanningsveld van NPO-bestuursvoorzitter Jet de Ranitz

“MAG DE INHOUD ALSJEBLIJFT WEER BOVENAAN STAAN?”

Terwijl Hilversum zich opmaakt voor misschien wel de grootste stelselwijziging uit zijn geschiedenis, wil NPO-bestuurder Jet de Ranitz vooral voorkomen dat de publieke omroep te veel met zichzelf bezig raakt. De echte opgave ligt volgens haar elders: vliegensvlug digitaliseren, jongeren, praktisch opgeleiden en mensen met een bi-culturele achtergrond beter bereiken, publiek-private samenwerkingen en voorkomen dat Nederlandse media worden vernald door Big Tech en AI. Een gesprek over inhoud én macht, over een boze redactie bezoeken als je medeverantwoordelijk bent voor slecht nieuws en het besef dat mensen tegenover haar niet alleen Jet zien, maar ook ‘die bestuursvoorzitter van de NPO’.

Wie Jet de Ranitz vooraf waarschuwde voor haar nieuwe baan deed dat niet bepaald zachtzinnig. Sterkte. Jemig. Poeh, waar begin je aan? Toen ze eind vorig jaar bij de NPO binnenstapte, trof ze zelf iets anders. “Ik dacht: waar hebben al die mensen het over? Het is hier gewoon heel leuk.” Ze ging langs bij omroepen, redacties, zag ‘glimmende ogen en heel veel warmte’.

Een opgewekt antwoord van een bestuurder die bepaald niet op een rustig moment is ingestapt. De publieke omroep staat voor een historische stelselwijziging, forse bezuinigingen, banenverlies en een meer dan urgente digitale transformatie. Wat moet bovenaan haar lijst? “Mag de inhoud alsjeblift weer bovenaan staan? Ja, het bestel moet worden verbouwd en omroepen worden ondergebracht in omroephuizen. Maar voor het publiek? De kijker zal dat werkelijk jeuken.” Het vat haar punt treffend samen. Niet dat identiteit De Ranitz onverschillig laat. Het maakt volgens haar wel degelijk uit of een documentaire van de VPRO, BNNVARA of PowNed afkomstig is. De afzender kleurt een verhaal. Alleen: de kijker zet NPO Start niet aan om zich te verdiepen in de bestuurlijke architectuur erachter: “Al die dingen in hoe wij georganiseerd zijn, ja, dat is wel mijn probleem. Maar dat moet niet het

probleem van de kijker of luisteraar zijn.” Precies daar wordt meteen ook het spanningsveld binnen haar opdracht zichtbaar. Terwijl bestuurlijk Hilversum de komende jaren noodgedwongen naar binnen kijkt, vraagt de echte concurrentiestrijd juist om radicaal samen naar buiten kijken.

Blinde vlekken

Het gemiddelde weekbereik van alle NPO-kanalen steeg in 2025 van 81 naar 84% en het aantal NPO-id's groeide met een miljoen naar 4,3 miljoen. NPO Plus telt 923.000 abonnees en krijgt van gebruikers gemiddeld een 8. In maart kreeg NPO Start een gratis, reclamevrij en afgeschermd kindprofiel, waarvan er inmiddels 85.000 zijn aangemaakt. Tegelijkertijd ziet De Ranitz nog duidelijke blinde vlekken: het bereik van jongeren, Nederlanders met een meer praktisch opleidingsprofiel en mensen met een bi-culturele achtergrond: “Hen bereiken betekent dat we eerder een omslag moeten maken. Voor wie maak je iets? Waar bevinden die mensen zich en met wie willen zij op welk moment over jouw programma in contact staan? Als je content al vanaf de start in grijpbare stukken presenteert, via social media of short form video's op ons platform, dan creëer je meer impact.

De digitale omslag vraagt ons publiek, het verhaal, en hoe en waar je dat vertelt vanaf het begin samen te brengen.”

Hoe onderzoek, content én community bij elkaar kunnen komen, ziet De Ranitz bijvoorbeeld in *App me als je thuis bent* van KRO-NCRV: een driedelige docuserie over de impact van seksueel geweld op straat. Vrouwen vertellen er, ook in de bijbehorende publiekscampagne via YouTube en podcast op indringende wijze over hun gevoel van onveiligheid op straat. De serie is voorzien van een populaire online omgeving, hashtag en digitale kaart waarop onveilige plekken kunnen worden aangegeven. De Ranitz: “Het was het agenderen van een thema. Door de manier waarop de makers dat gedaan hebben, voelden mensen die in hun eentje rondliepen met ‘Mij is iets overkomen en ik voel me alleen’ dat ze helemaal niet alleen stonden. Ook mannen die zich zorgen maken over vrouwen die 's nachts niet alleen naar huis durven, kunnen daar iets doen. Dat vind ik geweldig.”

“Omroep West is mijn omroep”

Verbinden betekent bij De Ranitz niet dat iedereen comfortabel kan blijven zitten waar hij of zij zit. Elkaar proactief opzoeken en succesvolle learnings delen, is nu belangrijker dan ooit. Dat

wordt concreet bij het *Publiek Journa-
listiek Huis*: de intensievere samenwer-
king tussen NOS, regionale en lokale
publieke omroepen. Op journalistiek,
kennis, capaciteit en technologie. De
Ranitz, nu als mediagebruiker: "Ik woon
in Zuid-Holland, dus Omroep West is
mijn omroep. Regionale journalistiek
biedt iets wat landelijke journalistiek
niet altijd kan: de vertaling naar de
werkelijkheid van een stad of regio.
Onderwerpen worden in het landelijke

nieuws vaak op een wat abstracter
niveau aangestipt. Juist daar maken
regionale en lokale omroepen de
vertaalslag naar een meer persoonlijke
uitwerking van wat dat voor jou als
inwoner van die stad of regio precies
betekent. Ik ben dus heel blij dat we
de regionale omroepen ook aan Start
hebben kunnen toevoegen." Voor De
Ranitz moet deze samenwerking
verder gaan dan het uitwisselen van
berichten. NPO, RPO en NLPO wor-

den allemaal door OCW gefinancierd
en investeren allemaal in technologie:
"Waarom zouden publiek gefinancierde
organisaties drie keer hetzelfde
probleem oplossen? Op dat gebied
kunnen en moeten wij veel van elkaar
leren."

Wat als YouTube het licht uitdoet?

Jongeren zitten massaal op YouTube,
TikTok en andere internationale plat-
forms, dus moet de publieke omroep
daar ook zijn. Maar je moet je daar
volgens De Ranitz niet aan uitleveren.
Wie een community volledig op een
Amerikaans platform bouwt, bezit die
relatie uiteindelijk niet. Regels kunnen
veranderen, algoritmes kunnen content
afwaarderen en een opgebouwde
gemeenschap kan plotseling onbereik-
baar worden.

De Ranitz noemt het voorbeeld dat een
platform bepaalde inhoud ongewenst
kan gaan vinden: "Te veel LHBTIQ-
content bijvoorbeeld, en het licht kan
zomaar uitgaan. Daarom moet de
NPO én aanwezig zijn waar het pu-
bliek zit én investeren in eigen digitale
infrastructuur. Een omgeving waarin
personalisatie en community worden
gecombineerd met publieke waarden
en continuïteit. Het gaat hier om meer
dan een betere NPO Start-app. Het
gaat om zeggenschap over onze relatie
met het publiek."

Terwijl Hilversum broedt op de vorming
van omroephuizen, speelt daarbuiten
een wedstrijd van totaal andere orde.
Een foto van deze zomer illustreert dat
bijna symbolisch. Bij een molen staat
De Ranitz in opmerkelijk gezelschap:
OCW-minister Rianne Letschert en
staatssecretaris Willemijn Aerdts van
Digitale Economie en Soevereiniteit

zij aan zij met de NPO, maar ook met
commerciële mediapartijen als DPG
Media, Mediahuis en vertegenwoor-
digers van onder meer ANP, Follow
the Money, RPO en Talpa. Op initiatief
van Stichting Democratie en Media
kwamen ze bijeen om te praten over
een toekomstbestendige Nederlandse
mediasector én over een tegenstander
die de gebruikelijke scheidslijnen
tussen publiek en commercieel ineens
een stuk minder relevant maakt: de
groeierende macht van Big Tech.

Scrapen

De Ranitz: "We hadden het net over
YouTube en andere social media. Dat is
niet alleen voor mij een grote bedreiging,
maar ook voor DPG en Mediahuis.
Een van de heikele punten is wat er
inmiddels met journalistieke content
gebeurt. Nederlandse redacties in-
vesteren in verslaggevers, research,
factchecking en journalistieke verant-
woordelijkheid, terwijl internationale
technologiebedrijven die informatie
kunnen scrapen en gebruiken voor
bijvoorbeeld AI-antwoorden. De gebruiker krijgt vervolgens een
samenvatting of antwoord, maar wordt
lang niet altijd teruggeleid naar de
oorspronkelijke journalistieke bron.
Zo dreigt degene die de journalistiek
maakt niet alleen bereik en een directe
relatie met zijn publiek kwijt te raken,
maar uiteindelijk ook een deel van het
verdienmodel waarmee diezelfde jour-
nalistiek wordt gefinancierd. En wordt
informatie door AI onjuist weergegeven,
dan is bovendien de vraag wie daarvoor
verantwoordelijkheid draagt. Wij
investeren heel erg veel in de
journalistieke kwaliteit. Wij zijn daar
ook op aanspreekbaar. Wij hebben
redactiestatuten. Social mediapartijen

“Het gaat hier om meer dan een betere NPO Start-app”

hebben dat niet, die boeit het niet als
er iets niet helemaal klopt." Nederlandse media kunnen dit volgens
haar niet ieder afzonderlijk bevechten.
De regels zijn er, maar een overheid
moet zorgen dat deze ook daadwer-
kelijk worden gehandhaafd: "Daarover
voeren we zeker het gesprek." De foto
bij de molen is ook in dat opzicht veel-
zeggend: NPO, DPG Media en Media-
huis staan er niet alleen naast elkaar,
maar ook naast de twee bewinds-
personen van wie zij actie verwachten.
Haar verleden als Microsoft-bestuurder
geeft De Ranitz daarbij een interessante
dubbelblik. Zij kent de schaal van Big
Tech van binnenuit. De oplossing is
niet doen alsof die machtsverhouding
niet bestaat. Wel om te bepalen waar
Nederlandse partijen sámen schaal
kunnen creëren. Waar zij bijvoorbeeld
kunnen samenwerken op het gebied
van metadata: goed gelabelde content
beter door algoritmes laten vinden en
onderling uitwisselen. En vervolgens
samen bepalen waar eigen infrastruc-
tuur nodig is, waar de overheid bij kan
helpen en welke mogelijkheden er in
de publiek-private samenwerking zijn.
Ook als het gaat om innovatiekracht.

Meer publieke waarde

De Ranitz wil de deur naar commerciële
platforms hier dus niet dichtgooien.
Integendeel. Zij wil er graag mee
experimenteren zolang de publieke
omroep er een breder publiek mee
bereikt. Sinds eind augustus is *Wolven:
het spel van list en bedrog* daarvan een
opvallend voorbeeld. De BNNVARA-

spelshow met Pieter Derks en Soundos
El Ahmadi is op NPO 1, NPO Start én te-
gelijktijd op Disney+ te zien. Ook met
RTL wordt gesproken over samenwer-
king op programmaniveau. De kijker
moet volgens De Ranitz wél
kunnen blijven zien waar zo'n titel van-
daan komt: "Want als niemand weet
dat Wolven grotendeels publieke con-
tent is, hoe leidt die kennismaking dan
ooit terug naar de publieke omroep?
Ik ben er niet om de zakken van de
commerciële te spekken. Ik ben er om
meer publieke waarde te realiseren." De
grootste verbouwing van het bestel
wordt ondertussen steeds concreter.
Vanaf 2029 moeten de huidige omroepen
worden ondergebracht in een beperkt
aantal omroephuizen. Medewerkers
van de verschillende omroepen komen
straks in dienst van zo'n huis en ook
de omroeplicentie wordt niet langer
aan iedere afzonderlijke omroep
verstrekt, maar aan het omroephuis.
Binnen dat huis kunnen verschillende
merken blijven bestaan. Maar als één
huis straks de werkgever is én over één
licentie beschikt, is dat huis dan feitelijk
niet gewoon de nieuwe omroep? "Dat
is net welke definitie je aan 'omroep'
geeft", antwoordt De Ranitz diploma-
tiek: "Straks heet het 'omroephuis' en
het omroephuis krijgt één licentie. De
omroepen en NPO wachten nu op de
volgende stap van minister Letschert
voordat we verder kunnen. Maar alles
wat wij tot nu toe samen hebben
moeten doen ging goed, dus aan ons
zal het niet liggen."

Minder programmaregie bij de NPO

Er volgt nog een verandering die min-
stens zo interessant is als het aantal
omroephuizen en waarmee ook de
machtsverhouding tussen NPO en

omroepen enigszins zal verschuiven. In 2026 bedraagt het totale programma-budget € 847,6 miljoen. Daarvan is € 485,6 miljoen wettelijk garantie-budget en € 361,9 miljoen budget voor programmaversterking, waarover de NPO nu de regie voert. Via dat laatste bedrag kan de NPO naast investeringen op techniek en innovatie behoorlijk sturen op de programma-inhoud. De Ranitz: "De NPO zal in de nieuwe concessieperiode vanaf 2029 verantwoordelijk blijven voor een gezamenlijke koers, programmering en distributie, maar met minder omroephuizen ook lichter coördineren, zo luidt het voorstellen. Zo zullen de omroephuizen meer het initiatief nemen op programma-inhoud, maar zijn we nadrukkelijk samen verantwoordelijk voor het geheel."

De positie van producenten

Of producenten niet bang moeten zijn dat ze in het nieuwe bestel - met meer regie en budget bij de omroephuizen - er bekaaid van komen? De Ranitz is stellig: nee: "Heel veel van de succesvolle titels die wij maken en waar de omroepen hun naam boven zetten, komen bij producenten vandaan. Dat zal echt wel zo blijven." Op de vraag of er ook in het nieuwe bestel weer een gegarandeerd minimumpercentage, nu wettelijk vastgesteld op 25%, voor onafhankelijke producenten komt, zegt ze: "Ik ga er niet vanuit dat dat verdwijnt. Een wereld zonder producenten zie ik echt niet voor me." Over de hoogte van het percentage moet het ministerie nog besluiten, maar producenten zijn volgens De Ranitz een "aard-en nagelvast onderdeel van ons publieke bestel." Achter alle omroepstructuren zitten mensen. Daar wordt de bestuurder De Ranitz persoonlijker.

Ze vertelt over de redactie van *BinnensteBuiten* waar grote onzekerheid bestond over de toekomst van het programma. De redactie was boos, bezorgd en nodigde haar uit. Ze ging: "Als je dan als verantwoordelijke langskomt en zegt: 'Als je boos bent, moet je boos zijn op mij en op Jurre (Bosman, red.), want wij zijn degenen die dat besluit genomen hebben' dan merk je dat dit verzacht. Zeker als je vervolgens dan ook samen kunt kijken waar dan het licht zit." Het zegt veel over haar leiderschap. Geen pijnlijke beslissing - *BinnensteBuiten* gaat van dagelijks naar eenmaal extra lang uitzenden op de zaterdagavond van NPO 1 - verstoppert achter 'het proces', maar accepteren dat de boosheid soms terecht op jouw bureau belandt. Ligt Jet weleens wakker van collega's die door besluiten waarbij zij betrokken is hun baan verliezen? "Natuurlijk. Als je daar niet van wakker ligt, dan ben je van steen."

"Het is nogal een stoel"

De Ranitz weet tegelijkertijd dat macht ieder gesprek verandert. "Mensen projecteren van alles op deze stoel, want het is nogal een stoel." Zij kan zichzelf als Jet ervaren; de ander ziet óók 'die bestuursvoorzitter van de NPO'. Iemand met invloed op de koers, de verdeling van budgetten en soms ook carrières. Die constatering loopt in het gesprek organisch over in sociale veiligheid: "De kern daarvan is macht én afhankelijkheid. Hoge prestatiedruk, hiërarchie, tijdelijke contracten en makers die afhankelijk zijn van een volgende opdracht creëren omstandigheden waarin machtsrelaties kunnen ontsporen. Signalen moeten snel boven tafel komen. Het betekent dat je moet zorgen dat als er iets gebeurt, dat het niet onder het tapijt verdwijnt

en daar gaat rotten. En dat je adequaat reageert op het moment dat je dat aan de hand hebt. Het onderwerp is *here to stay*."

De Ranitz noemt zichzelf een workaholic. Rond half zeven gaat de wekker; daarna volgen trein, afspraken, mail en telefoontjes. Voor televisie kijken heeft de bestuursvoorzitter van de Nederlandse publieke omroep daardoor ironisch genoeg niet eindeloos tijd. Ze houdt van muziekdocumentaires en goed Nederlands drama, maar bovenal is ze nieuwswinkie. Meerdere keren per dag wil ze via de publieke nieuwsapps op haar telefoon weten wat er gebeurt. Misschien verklaart dat waarom ze steeds zo nadrukkelijk terugkeert naar haar eerste prioriteit.

Moed putten

De wereld is onrustiger geworden. Oorlog voelt niet langer als iets uit geschiedenisboeken. Mensen proberen te begrijpen wat er 'in vredesnaam aan de hand is' en hoe zij zich daartoe moeten verhouden. Maar ze hebben ook iets anders nodig: "Hoe kan ik, nadat ik het nieuws heb gekeken, ook nog een beetje lol hebben? En een beetje moed putten om ervoor te blijven gaan?" Daar ligt voor haar uiteindelijk de belangrijkste publieke opdracht. Niet in af te slanken organogrammen, niet in het exacte aantal omroephuizen, zelfs niet in NPO Start, metadata of de omgang met AI. Wanneer is dit jaar voor haar geslaagd? "Als het ons lukt om weer over de inhoud te praten en dat het bestel een soort *afterthought* is. Dat Hilversum weer minder met zichzelf bezig hoeft te zijn. En meer met degene voor wie het allemaal bedoeld is. De kijker. De luisteraar. De gebruiker. Mag juist voor hén die inhoud alsjeblieft weer bovenaan staan?" ●

